

Hodnocení: 3 body (ještě)

Eva Tročilová

SOC400 Věda, technologie a politika

doc. PaedDr. Zdeněk Konopásek, Dr.

Příprava č.5

LATOUR, Bruno (1999): *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*.

Cambridge: Harvard University Press, kapitoly 4 a 5 (113-173)

4. kapitola

ALTERNATIVNÍ NÁZEV:

Proti konstruktivistickému a realistickému pojetí vědeckého poznání

SHRNUTÍ POINTY TEXTU:

Bruno Latour ve svém textu diskutuje mléčné kvašení objevené a zkoumané vědcem Louisem Pasteurem. Na Pasteurově experimentu sleduje Latour proces, během kterého se z kvasných mikroorganismů stávají reálná vědecká fakta. Klade si otázku, jak je možné vnímat povahu vědeckých faktů, přičemž se staví jak proti postoji realistů, kteří tvrdí, že objev je pouhé odhalení jistých souvislostí, které tu byly odjakživa, tak proti postoji konstruktivistů, kteří vnímají vědce jako zásadní prvek ovlivňující celkovou povahu vědeckých faktů. Latour se vymezuje proti pojmům konstrukce (*construction*) a vytváření (*fabrication*) vědeckých faktů a přichází s alternativním pojetím vědeckého poznání, které vnímá experiment jako událost, během níž jsou zásadním způsobem proměňovány všechny její prvky. Odmítá tak klasickou dichotomii subjektu a objektu zkoumání, kde je jediným aktivním aktérem vědec (subjekt), zatímco okolní svět (objekt) zůstává stabilní a neměnný. Namísto toho navrhuje Latour přiznat aktivitu všem prvkům vědeckého experimentu. Tyto prvky nazvané Latourem jako propozice (*propositions*) zahrnují jak vědce a celou vědeckou komunitu, tak i samotnou laboratoř, používané technologie i všechny zkoumané objekty (tedy tzv. *non-humans*). Během celého experimentu pak dochází k artikulaci (*articulation*) vzájemných vztahů mezi těmito aktivně jednajícími propozicemi, které na sebe jednak navzájem silně působí a proměňují se, jednak se postupně stávají autonomními prvky experimentu. Jsou to tedy všechny v experimentu přítomné aktivně jednající prvky, veškeré propozice, které způsobují, že věci jsou pro nás skutečné a hmatatelné.

5. kapitola

ALTERNATIVNÍ NÁZEV:

Jak vědecká fakta nabývají své existence skrze proces institucionalizace

SHRNUTÍ POINTY TEXTU:

V 5. kapitole hledá Bruno Latour odpověď na otázku, zda existovaly bakterie ještě před Pasteurovým objevem. Postupně dochází k tvrzení, že před Pasteurem žádné bakterie neexistovaly, protože vznikly až tím, že byly objeveny, že se o nich začalo mluvit, a byly tak postupně ustaveny jako instituce. To tedy znamená, že vědecký objev nabývá existence až ve chvíli, kdy je nějakým způsobem institucionalizován a skrze vědecký experiment ustaven jako reálný vědecký fakt. Před Pasteurem tak bakterie neexistovaly, ale poté, co přišel Pasteur se svým experimentem a jejich existenci dokázal, tu vlastně byly bakterie již odjakživa...